

A pellengér témája irodalmi
művekben
-Kalapos Éva Massza című
regényének tanórai feldolgozása -

Schiller Mariann
műszertani
útmutatója

- *„Azt hittem, ha csesztetni kezdenek valakit, annak van valami íve, lassan kezdik, aztán egyre durvulnak, vagy mittomén. De nem. Azon a délutánon negyvenkétszer írtak nekem. Győző és Subi.”*

A cselekményről 1.

„– A *Massza* című kötetben az iskolai és netes megfélemlítés legkülönbözőbb formáival szembesül az olvasó: az egyik szereplő fejét belenyomják a vécébe, a másik fiút az Instagramon gyalázzák kommentekben egy fotója miatt. A főhős Ráber Patriktól pedig eleinte „csak” a tízórait és a pénzét veszik el, emiatt heteken át éheznek az iskolában. Később a neten keresztül bombázzák a támadói, két osztálytársa: naponta legalább ötven mocskolódozó üzenetet küldenek neki a Facebookon keresztül, végül halálosan is megfenyegetik. Mit tehet egy gyerek, ha ilyen támadások érik és mit tehet a szülő vagy a pedagógus?”

Kalapos Éva: Ez az első könyvem, amibe belehaltam

Barcza Réka interjúja Kalapos Évával

<https://librarius.hu/2016/02/18/ez-az-elso-konyvem-amibe-belehaltam-interju-kalapos-evaval/>

A cselekményről 2.

„... a *Massza* alaptézise, cselekményének mozgatórugója, (...) a megfélemlítésből ered. A félelem ugyanis dermeszt. Pusztít. Legfőképpen azt, akiben gyökeret ver. Az ember, aki fél, már nem hisz abban, hogy bárki segíteni tud. Sem a család, sem a barátok, az iskola meg pláne nem.

A legrosszabb, hogy már saját magában sem hisz, és egy idő után elkezd a fejében motoszkálni a gondolat: mi van, ha nekik van igazuk? Hasonló utat jár be Ráber Patrik: neki az a legnagyobb bűne, hogy járni kezd a lánnyal, akire az osztály alfahímje is szemet vetett. A dolog hétköznapi piszkoskodásnak indul: elveszik a tízóraitját és a pénzét. Nem engedik be a mosdóba. Aztán elkezdenek ömleni az üzenetek, megállás nélkül. A fiú tudja, hogy az egészet hagynia kellene a fenébe, oda se kellene figyelnie. De ez legfeljebb a mesékben működik így, és nem egy középiskolában.”

Kiss Orsi: [Internetes zaklatás: észre se veszed, és már a homlokodon van a célkereszt](https://konyves.blog.hu/2016/02/21/massza_478)

https://konyves.blog.hu/2016/02/21/massza_478

A mű feldolgozásának alapkérdései

ki

- irodalomtanár
- bármilyen szakos osztályfőnök

kinek

- aki olvasta/olvassa a regényt
- aki legalább 14 éves

mikor

- megelőzésre
- megakadályozásra
- feldolgozásra

De kinek is szól valójában?

- „1. állítás: Mary Shelley *Frankensteinjéről* már nem lehet több bőrt lenyúzni.
- 2. állítás: A számítógépes fenyegetés (zaklatás) nem irodalomhoz illő kérdés.
- Tévedés mindkettő. **Kalapos Éva** regénye az aggasztóan elterjedt cyberbullyingról szól (amiről azóta filmek is születtek), és a Frankenstein-regény komoly szerepet kap a történetben. Ifjúsági regénynek, Young Adult irodalomnak mondják az efféle műveket. Szereplői kamaszok, elbeszélője szintén, fő színtere az iskola, konfliktus szintén az iskolai ismeretségekből fakad. De kinek is szól valójában? A kamaszoknak persze, de valójában éppúgy minden olyan felnőttnek, aki kapcsolatban áll gyerekekkel: szülő, tanár, orvos, szomszéd, nagynéni, keresztapa, edző, vagyis mindenki. Ha lenne nem-iskolai kötelező olvasmány, azaz felnőtteknek szóló házi feladat, hát ez az lenne.”
- Schiller Mariann: Nincs visszaút
- https://revizoronline.com/hu/cikk/7585/kalapos-eva-massza/?search=1&txt_ssrc=schiller%20mariann

Olvasási lehetőségek

- Előre, otthon, mindenki
- Közös kezdeti olvasás
- Szakaszos otthoni olvasás – szakaszos földolgozás (pl. jóslatokkal)
- Néhány részlet megmutatása és megbeszélése után mindenki egyedül otthon

- IDŐT MINDENKÉPPEN KELL RÁ HAGYNI

Mennyit?

- 2-3 tanórát javaslok
  - Osztályfőnökként önállóan vagy az irodalomtanárral közösen, akár projekt munkában is feldolgozható a regény.
  - Irodalom órán a regény megformáltságára (elbeszélő, időrend, fejezetek, nyelv), irodalmi vonatkozásaira is nagyon érdemes figyelni.

Hogyan?

- Részletek, pici darabok – jóslások, értelmezés, kontextus keresés/kitalálás, helyzetek, szereplők, kor, stb. megtippelése
- Egész mű ismerete

A teljes műről csoportokban

–
lehetséges
témák,
szempontok

- 1. cím; a sztorin kívüli világ
- 2. Frankenstein: motívum és irodalmi párhuzam
- 3. irodalom, színház, színészet
- 4. család, szülők, pénz
- 5. iskola
- 6. szerelem, érzelmek, indulatok
- 7. világháló, erőszak
- 8. Patrik személyisége, mássága
- 9. nyelvezet, nyelvhasználat
- 10. tipográfia, kronológia, szerkezet

A Lény: motívum és irodalmi párhuzam

- „A színjátszó kör a *Frankenstein*ből készült színdarab előadására készül. Patrik kapja a Lény szerepét. Az eredeti regényt nem ismerők is szokták tudni, hogy a *Frankenstein* egy szörny története, aki össze-vissza gyilkolja az embereket. Számos film félelmetes szörnyalakja idézhető meg a fejekben. Pedig a szörny, Göncz Árpád (a regényben is használt) fordításában a Lény, egy romantikus regény alakja, aki származása, külseje, mássága miatt magára marad, elfordul tőle apja, teremtője, a tudós Frankenstein. S mert az ígért női lényt, társát sem kapja meg, bosszúvágya kiteljesedik. Ezt a Lényt játssza az egyre inkább megfélemlített, egyre súlyosabb kínzásoknak kitett, egyre inkább magára maradó Patrik egyre nagyobb átélő erővel.”
- Schiller Mariann: Nincs visszaút
- https://revizoronline.com/hu/cikk/7585/kalapos-eva-massza/?search=1&txt_src=schiller%20mariann

(Zárójeles kitekintés)

- Mary Shelley regénye (1818) igazi romantikus mű. (Magyarul Göncz Árpád fordításában olvasható.)
- A Lényt megalkotása után alkotója, apja, teremtője magára hagyja – aki így szeretetlenül, magányosan, de minden jó befogadására készen áll, noha mindenkitől csak rosszat kap (érdemtelenül). Nem teljesülvén vágyai gonosszá lesz, hogy bosszút álljon teremtőjén, mert az magára hagyta őt – de a Lény (saját bevallása szerint) jobban szenved, mint akit kínoz.
- A regény számos elbeszélője közül az egyik a Lény.

Az órák menete –

Hogyan dolgozzunk a szöveggel?

- 1. óra
  - Olvasói benyomások
  - Műfaj (pl. Colombo-féle krimi)
  - 10 téma, szempont 3-4 fős csoportokban (minden csoportnak más)
- 2. óra
  - Új csoportok: 2-2 szempont együtt (1-8, 2-7, 4-5, 6-7, 9-10) (nagyobb létszámú csoportok)
  - Új, 5 fős csoportok: minden szempont-párból 1-1 fő
  - (a Frankenstein-párhuzam)
- 3. óra
  - Hogyan lehetett volna elkerülni a végkifejletet? Kinek milyen lehetősége/felelőssége van a történetben?
  - Áldozatból agresszorrá válás
  - Lezárás: egy Bukowsky-vers

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

A virtuális (és
valós?) létezésről

- „Most viszont már tudtam, hogy látni valamit, akkor is, ha hányadék, és fájdalmat okoz, még mindig jobb, mint nem látni. Lehet, hogy mind mazochisták vagyunk? És nemcsak a lánkokért vagyunk megkattanva, hanem bármilyen visszajelzésért? Ha aláznak, legalább foglalkoznak veled. Nem számít, hogy te vagy az alsó küszöb, tényező vagy. A rossz valami is jobb a semminél.”

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

Kétségek

„De egy idő után rámentek a színházra. Májernek, nyomoréknak, tehetségtelennek neveztek. Hiába nem vagyok hiú, hiába tudom, hogy egyikük se látott még színpadon, ezt nem tudtam kizárni. Mert verset mondani már hallottak.

És mi van, ha igazuk van? Mi van, ha igazuk van?

Asszem, ezen a ponton kezdtem sejteni, hogy ez a legfontosabb kérdés a világon.”

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

Elvárások

A regény kezdete – mást várunk...

- „Amikor magamhoz térek, már rajta ülök. Zihálást hallok, de nem tudom, a sajátomat vagy az övét. Fölöttünk hisztérikusan pislog egy utcai lámpa, felgyullad, kialszik, felgyullad, kialszik. Érzem, hogy minden ízében reszket, de nem engedem el a csuklóját, inkább még erősebben a földhöz szorítom.
- – Patrik...
- A hangja. Dina hangja. Az ő zihálását hallom...”

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

Érzelmek

„Ezt érezhette a Lény is. Hogy minden ok nélkül gyűlölik. Hogy undorodnak tőle, pedig nem tett mást, csak önmaga volt.”

„Még hosszabb volt, amit írtak, már nem emlékszem teljesen. A páncél alvás közben leolvadt a szememről, de így se láttam minden szót. Nem is voltak szavak, egy nagy, összefüggő massa volt. Gyűlöletmassza. Félelemmassza.”

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

A szülőkről

„Pár éve még akartam, hogy figyeljenek rám. Amikor kijött az Assassin's Creed III., behívtam fatert, hogy megmutassam neki, mert mesélte, hogy régen imádta az indiános könyveket. Szóval gondoltam, bírni fogja Connort, aki őslakos volt, és a tomahawkjával gyakort szét mindenkit, de nem érdekelte. Azt mondta, ő nem tudja követni ezeket, és különben is, minék játszom ilyen erőszakos játékokkal, ez nem tesz jót, majd szól anyámnak, hogy beszélgessen el velem. Marhára nem vágom, miért rosszabb ilyen játékkal játszani, mint ugyanerről olvasni. És soha senki nem is magyarázta meg. A szüleim annyit értenek a számítógéphez, hogy meg tudják nézni a mailjeiket, meg van egy közös FB-profiljuk (halál égő), amit persze vissza kellett jelölnöm, nehogy kiakadjanak. Úgyhogy azt hiszik, az ellenőrzésük alatt tartanak mindent. A Twitterről, a Viberről, a Snapchatról meg ilyesmiről lövésük sincs.

Mondjuk ne is legyen.

Hogy mondhattam volna el nekik bármit, amikor fel se fogták volna?”

Részletek,
amelyekből
ki lehet indulni

Felnöttek,
gyerekek

„Miért nem akarod megérteni? – Alig bírtam visszatartani magam, hogy meg ne rázzam. Mintha én lettem volna a szülő, ő meg a gyerek.”

„Hirtelen mindenkiből bíró és erkölcscsősz lett.”

A könyv vége nem a regény vége

- Tények és tévhitek
- Tippek diákoknak
- Tippek pedagógusoknak
- Tippek szülőknek
- Jogi háttér

„A borító és a számozott fejezeteket elválasztó kép is telitalálat. A könyv végén diákoknak, szülőknek és pedagógusoknak szóló tények, tévhitek, tippek állnak. Törvényhelyekkel és jó szándékkal. Valóban hasznos, de a regény műfajától idegen megoldás ez. A problémához azonban közel áll.”

Schiller Mariann: Nincs visszaút

https://revizoronline.com/hu/cikk/7585/kalapos-eva-massza/?search=1&txt_src=schiller%20mariann

Ajánlott és felhasznált források

Kalapos Éva: Ez az első könyvem, amibe belehaltam

Barcza Réka interjúja Kalapos Évával

<https://librarius.hu/2016/02/18/ez-az-első-könyvem-amibe-belehaltam-interju-kalapos-evaval/>

Kiss Orsi: [Internetes zaklatás: észre se veszed, és már a homlokodon van a célkereszt](#)

https://konyves.blog.hu/2016/02/21/massza_478

Schiller Mariann: Nincs visszaút

https://revizoronline.com/hu/cikk/7585/kalapos-eva-massza/?search=1&txt_ssric=schiller%20mariann